

دانشگاه فردوس مشهد

مؤسسه آموزش عالی فردوس

بررسی اثرات سیستم‌های اطلاعات مدیریت بر حاکمیت شرکتی با نقش میانجی مدیریت دانش (مطالعه موردی: کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی (ع))

۱،^۱ مرجانہ ابراهیم زاده عبس آباد ۲،^۲ خانم سعیده باباجانی

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی، مؤسسه آموزشی عالی فردوس، مشهد، ایران

۲- استادیار گروه مدیریت، مؤسسه آموزش عالی فردوس، مشهد، ایران

چکیده

سیستم‌های اطلاعات مدیریت اولین نوع سیستم‌های اطلاعاتی بودند که برای پشتیبانی تصمیم‌گیری‌های مدیریتی توسعه داده شدند. محصولات اطلاعاتی تولید شده در یک سیستم اطلاعاتی مدیریت، بسیاری از نیازهای تصمیم‌گیری روزمره مدیران و اهالی کسب‌وکار را تامین می‌کند. فناوری تحول‌آفرین چالش‌ها و فرصت‌هایی را برای بهبود حاکمیت شرکتی ایجاد می‌کند. مهمترین قابلیت برای ایجاد و حفظ مزیت رقابتی، توانایی خلق، ذخیره‌سازی، تسهیم و به کارگیری دانش است؛ همچنانکه در سالهای اخیر با وجود تحولاتی که در بخش دولتی رخ داده است، هنوز بهره‌وری پایین سازمان‌های دولتی دغدغه اصلی خط‌مشی‌گذاران کشور می‌باشد. بر این اساس هدف پژوهش حاضر بررسی اثرات سیستم‌های اطلاعات مدیریت بر حاکمیت شرکتی با نقش میانجی مدیریت دانش است. جامعه آماری پژوهش را کارکنان کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی (ع) تشکیل دادند که با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده به کمک فرمول کوکران، ۱۰۲ نفر به عنوان نمونه این مطالعه تعیین گردید. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از روش مدلسازی معادلات ساختاری با رویکرد حداقل مربعات جزئی به کمک نرم‌افزار Smart PLS انجام گرفت. نتایج نشان داد که سیستم‌های اطلاعات مدیریت بر حاکمیت شرکتی اثرگذار است و

^۱ Corresponding author: توضیحات مربوط به نویسنده اول

Email: marjan.eb.۱۳۶۷@gmail.com

متغیر میانجی مدیریت دانش باعث افزایش این فرایند می‌شود و تقریباً نیمی از اثر کل سیستم‌های اطلاعات مدیریت بر حاکمیت شرکتی توسط متغیر میانجی مدیریت دانش تبیین می‌شود.

کلید واژه‌ها: سیستم‌های اطلاعات مدیریت، حاکمیت شرکتی، مدیریت دانش.

مقدمه و بیان مساله

آنچه بیش از هر چیز موفقیت تصمیم‌گیری مدیران در همه سازمان‌ها را تضمین می‌کند دسترسی به اطلاعات در سازمان‌هاست (آیت یاسین^۱، ۲۰۱۷). در واقع اطلاعات یکی از مقوله‌های مهم افزایش کارایی و اثربخشی در فعالیت‌های مختلف مدیریتی است. این موضوع باعث می‌شود سیستم‌های مدیریت اطلاعات به گونه‌ای خاص مورد توجه واقع شود و سازمان را برای عملکردهای سازمانی به شیوه‌ای موفق و موثر یاری کند (سامر و راوان^۲، ۲۰۱۸؛ آیت یاسین، ۲۰۱۷). در واقع سیستم‌های اطلاعاتی مدیریت در فرایند تهیه و ارایه اطلاعات برای مدیران در سطوح مختلف نقش مهمی در مقام پشتیبان و حمایتگر دارند. از این رو، روزبه روز بر توجه و تمایل و تقاضای سازمان‌ها برای به کارگیری سیستم‌های اطلاعات مدیریت در سازمان‌ها افزوده می‌شود (سامر و راوان، ۲۰۱۸). وجود یک سیستم اطلاعات مدیریت مناسب برای مدیران کتابخانه باعث تصمیم‌گیری بموقع و صحیح برای ارائه هر چه بهتر خدمات اطلاعاتی می‌شود. با ظهور خدمات الکترونیکی و بهره‌گیری از فناوری اطلاعات و ارتباطات به عنوان ابزاری مناسب برای ارائه خدمات یکپارچه، بستر مناسب برای ایجاد سیستم‌های اطلاعاتی در کتابخانه، مانند سایر سازمان‌ها برای مدیریت مجموعه، کارکنان، هزینه‌ها و تجهیزات، تصمیم‌گیری سریع و موثر در کتابخانه‌ها احساس می‌شود. یک سیستم اطلاعاتی می‌تواند ابزار پشتیبان فعالیت‌های کتابخانه باشد. از عواملی که باعث می‌شود منابع شرکت به درستی مدیریت شود، سازوکارهای حاکمیت شرکتی است، هیچ مدیری، هرچند عاقل و هوشمند، نمی‌تواند بدون آگاهی از حقایق در مورد وظایف و عملیات یک موسسه، تصمیم درستی بگیرد. کسانی که بر اساس فرضیه‌ها و افکار خود (بدون در نظر گرفتن واقعیت‌های شرکت) تصمیم‌گیری می‌کنند، به نتایج نامطلوب رسیده و با بحران مالی و اقتصادی مواجه می‌شوند. مدیران توانا بیشتر قادر خواهند بود که تصمیم‌های خود را عملی کنند، از این رو زمانی که تصمیم‌های خوبی اتخاذ می‌کنند، تاثیر و نتیجه مثبتی می‌گذارند و تصمیم‌های

^۱ Ait Yassine

^۲ Samer & Rawan

بد و نامناسب آنها عواقبی برای شرکت به همراه دارد. همچنین تغییر نیازهای روزافزون مشتریان و مردم، خواسته-های بعضاً متفاوت ذی‌نفعان، پیچیدگی قوانین و مقررات و تکنولوژی انجام کار و غیره، ضرورت توجه به ساختار حاکمیت شرکتی را فراهم نموده تا از طریق آن اهداف شرکت‌ها تنظیم یافته و روش‌های نیل به آن اهداف و نحوه نظارت بر عملکرد آنها تعیین شود. در واقع سیستم حاکمیت شرکتی به مجموعه قوانین، مقررات، نهادها و رویه‌هایی اطلاق می‌گردد که تعیین می‌کنند شرکت‌ها به چه نحو و در جهت منافع چه کسانی اداره می‌شوند، لذا هدف از اعمال حاکمیت شرکتی، اطمینان از وجود چارچوبی است که توازن مناسبی بین آزادی عمل مدیریت، پاسخگویی و منافع ذینفعان مختلف شرکت فراهم آورد (آستانی، ۱۳۹۸). حاکمیت شرکتی به عنوان یک بخش ضروری از محیط عملیاتی اداره واحد تجاری محسوب می‌شود. حاکمیت شرکتی در مفهوم کلی به فرایندهای تصمیم‌گیری ساختارها در قالب سازمان توجه دارد که هدف از اجرای آن، اطمینان یافتن از ایجاد توازنی بین رفتارهای مدیران و منافع ذینفعان است. در حقیقت، حاکمیت شرکتی به لزوم نظارت بر مدیریت شرکت و به تفکیک واحد اقتصادی از مالکیت آن و در نهایت حفظ حقوق سرمایه‌گذاران و ذینفعان می‌پردازد. هنگامی که حاکمیت شرکتی مناسب باشد، انتظار می‌رود رفتار مدیران در جهت و همسو با منافع سهامداران باشد. به عبارت دیگر، این احتمال وجود دارد که حاکمیت شرکتی بر ارزش شرکت‌ها اثرگذار باشد (ساموئل و من، ۲۰۱۷). در سالهای اخیر، حاکمیت شرکتی یک جنبه اصلی و پویای تجارت شده و توجه به آن به طور تصاعدی رو به افزایش است. پیشرفت در اعمال حق حاکمیت شرکتی در سطح جهانی صورت می‌گیرد. سازمان‌های بین‌المللی مانند سازمان توسعه اقتصادی (OECD^۲) استانداردهای قابل قبول بین‌المللی را در این مورد فراهم می‌کنند. در آمریکا و بریتانیا همچنان به تقویت سیستمهای حاکمیت شرکتی خود ادامه می‌دهند و به سهامداران و روابط آنها، پاسخگویی، بهبود عملکرد هیئت مدیره، حساب‌رسان و سیستمهای حسابداری و کنترل داخلی، توجه ویژه می‌کنند و به روشهایی توجه دارند که شرکتها با این روشها کنترل و اداره می‌شوند. افزون بر آن سرمایه‌گذار، حسابداران و حساب‌رسان و سایر بازیگران صحنه بازار پول و سرمایه از فلسفه وجودی و ضرورت اصلاح و بهبود دائمی حاکمیت شرکتی آگاه هستند (دیدار و همکاران، ۱۳۹۷). حاکمیت شرکتی خوب باعث افزایش رقابت‌پذیری، جذب سرمایه‌گذاری و توسعه بازار سرمایه می‌شود. برخی اعتقاد دارند مشخص کردن ترکیب و تعامل سازوکارهای مختلف حاکمیت شرکتی به منظور تعیین بهترین سیستم ممکن از اهمیت بالایی برخوردار است (حسن و همکاران، ۲۰۱۷). استراتژی‌هایی که بر اساس انباشت دانش نیروی انسانی طراحی شوند، کلید مزیت رقابتی هستند. بنابراین مدیریت موفق دانش، مشخصه

^۱ Samuel & Man

^۲ Organisation for Economic Co-operation and Development

دانشگاه فردوس مشهد

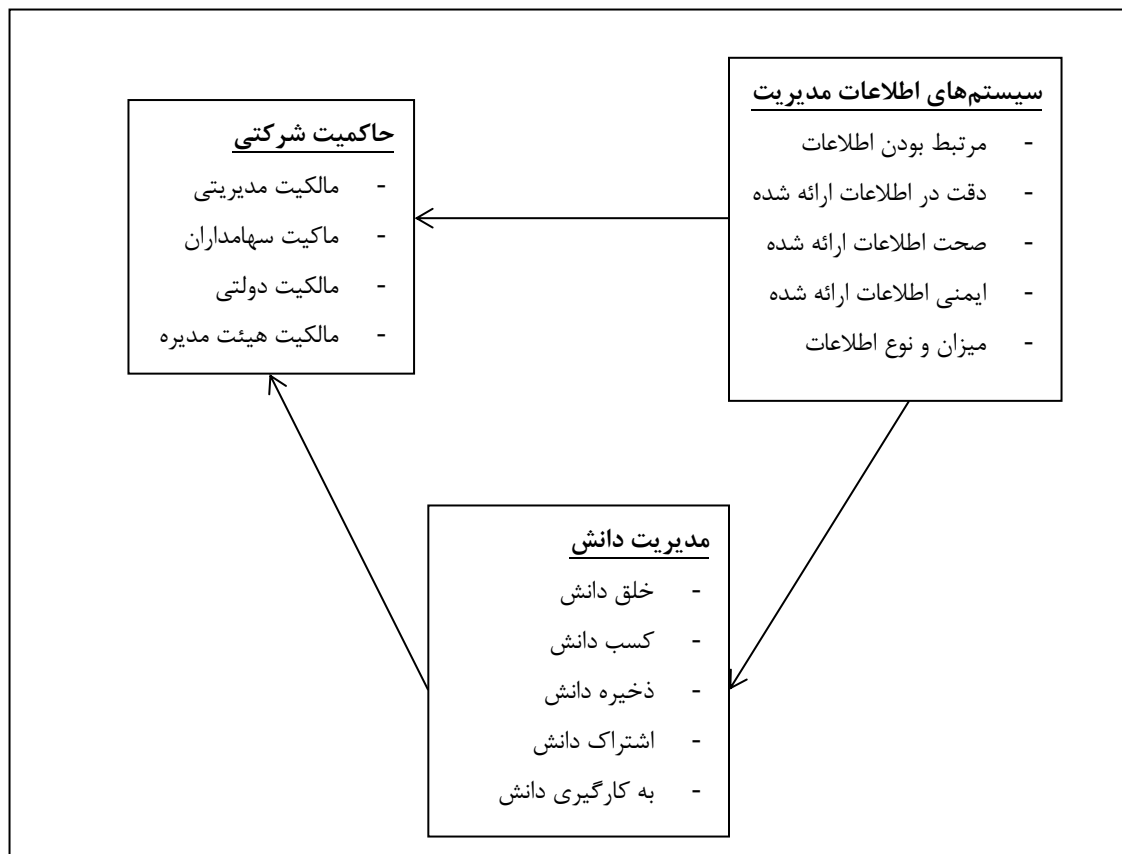

مؤسسه آموزش عالی فردوس

اصلی بقای یک سازمان است (مرشدی تنکابنی، ۱۳۹۹). از طرفی در تعریف مدیریت دانش داریم: مدیریت تولید، انتشار و بکارگیری اطلاعات (دانش بیرونی) و سرمایه حاصل از فکر و اندیشه افراد (دانش درونی) به منظور دستیابی به اهداف سازمانی را مدیریت دانش گویند (آق قلعه و سلیمان پور عمران، ۱۳۹۹: ۲۰۶). اهمیت و ضرورت الگوی مدیریت دانش در سازمان‌ها زمانی ملموس تر می‌گردد که امروزه همه سازمان‌ها مستقیم یا غیرمستقیم ناگزیرند برای سازگاری با محیط متغیر و پر از رقابت خود، در ساختار تصمیماتشان تجدید نظر کرده و بدین منظور بایستی در مقابل تغییرات محیط انعطاف‌پذیری بیشتری از خود نشان دهند (ایشیدا و همکاران^۱، ۲۰۱۸). هر چه این سطح از چابکی و انعطاف و سرعت بهینه عملکرد، به دانش متکی باشد، نتیجه‌ای اثربخش با بهره‌وری کلی و جزئی پایدارتر حاصل می‌شود (پائولونی و همکاران^۲، ۲۰۲۰)، بنابراین، این پژوهش تلاش می‌کند با بررسی اثرات سیستم‌های اطلاعات مدیریت بر حاکمیت شرکتی با نقش میانجی مدیریت دانش باعث ایجاد مزیت رقابتی در کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی (ع) شود. برای بررسی اثرات سیستم‌های اطلاعات مدیریت به عنوان عنصری موثر بر حاکمیت شرکتی این سوال اصلی تحقیق مطرح می‌شود که میزان اثرات سیستم‌های اطلاعات مدیریت با مولفه‌های (مرتبط بودن اطلاعات، دقت در اطلاعات ارائه شده، صحت اطلاعات ارائه شده، ایمنی اطلاعات ارائه شده، میزان و نوع اطلاعات) بر حاکمیت شرکتی با مولفه‌های (مالکیت مدیریتی، مالکیت سهامداران، مالکیت دولتی و مالکیت هیئت مدیره) با نقش میانجی مدیریت دانش (خلق دانش، کسب دانش، ذخیره دانش، اشتراک دانش و به کارگیری دانش) در کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی (ع) به چه میزان است؟ بر این اساس مدل مفهومی پژوهش به صورت زیر بیان می‌شود.

^۱ Ishida et al.

^۲ Paoloni et al.

شکل (۱): مدل مفهومی پژوهش، (منبع: پرسشنامه سیستم‌های اطلاعات مدیریت اکبری (۱۳۹۰)، پرسشنامه حاکمیت شرکتی دوانی (۱۳۹۳) و پرسشنامه مدیریت دانش دوناته و همکاران (۲۰۱۵))

مبانی نظری

بسیاری از مراکز و مؤسسات دولتی و خصوصی، بانکها، شرکتهای و ادارات، مراکز آموزشی، پژوهشی، تبلیغی و اطلاع‌رسانی در انجام وظایف و مأموریت‌های خود، از سیستم‌های جامع اطلاعاتی و فناوری اطلاعات در سازمان‌های خود بهره‌برداری می‌کنند که علت این امر امتیازات و امکانات فراوان آن از قبیل سهولت انتقال اطلاعات، ذخیره‌سازی حجم گسترده اطلاعات، کاهش هزینه‌ها، صرفه‌جویی در وقت، قابلیت اعتماد و دقت در انجام کار است (توربان و همکاران^۱، ۲۰۱۸). اطلاعات لازمه تصمیم‌گیری است و امروزه پدیده‌ای چون انفجار اطلاعات و آلودگی اطلاعات مطرح است که لازمه استفاده مفید از اطلاعات در این آشفته بازار وجود سیستم‌های اطلاعاتی یکپارچه و منسجم برای تنظیم و منظم کردن اطلاعات برای استفاده کاوشگران اطلاعات می‌باشد. از طرفی بیش از هشتاد

^۱ Turban et al.

درصد کار روزانه مدیران صرف اطلاعات می شود از جمله دریافت اطلاعات، برقراری ارتباط و استفاده از اطلاعات در طیف وسیعی از امور مختلف. از آنجایی که اطلاعات مبنای تمام فعالیت های یک سازمان است، سیستم هایی باید وجود داشته باشند که اطلاعات را تولید و مدیریت کنند. هدف چنین سیستم هایی ایجاد تضمین در ارائه اطلاعات صحیح و قابل اطمینان در مواقع مورد نیاز و در شکل قابل استفاده است. چنین سیستم هایی، سیستم های اطلاعات نامگذاری شده اند. این سیستم، مسئولیت جمع آوری، کنترل و پالایش داده های مورد نیاز سازمان را بر عهده داشته و با به کارگیری روش های مناسب هر سازمان، اطلاعات پالایش شده را به منظور تصمیم، برنامه ریزی و کنترل کلیه فرایندها در اختیار سطوح مختلف مدیران قرار می دهد. سیستم اطلاعات مدیریت دومین نسل از سیستم های اطلاعاتی است که به طور خاص گزارش های لازم از سیستم های پردازشی تمایلات را به طور ترکیبی تهیه می کند و در اختیار مدیران قرار می دهد (خیرآبادی، ۱۳۹۴). مدیران با استفاده از این سیستم ها باید از دنیای حقیقی و سیستم های موجود در سازمان مطلع باشند تا بتوانند نقشی موثر ایفا کنند؛ به همین دلیل باید اطلاعات صحیح در اختیارشان قرار بگیرد و از مزایای سیستم های اطلاعات مدیریت همچون ارتباطات نزدیک تر، کنترل دقیق تر و گردآوری داده های مطمئن تر و پردازش سریع تر داده ها و تبدیل آنها به اطلاعات مورد نیاز مدیریت در برنامه ریزی، سازمان دهی، رهبری و ایجاد انگیزه، گزارش دهی و کنترل استفاده کنند و این اعمال مدیریتی را با نهایت دقت و کارایی، در مدت زمان بسیار کمتری در سازمان انجام می دهند (ترکمن، ۱۳۹۴). یک سیستم اطلاعاتی مناسب در کتابخانه قادر است اطلاعات لازم از قسمت های مختلف کتابخانه و انواع اطلاعات مورد نیاز، گزارش های مورد نیاز مدیر نظیر گزارش پیشرفت کار، رضایت مراجعان و اطلاعات لازم در خصوص وظایف مدیریتی (برنامه ریزی، سازماندهی، کنترل، هماهنگی و ارتباط، رهبری) را در اختیار مدیران کتابخانه قرار دهد. حاکمیت شرکتی قوی در نتیجه نظارت موثر و کارآمد بر مدیران ایجاد می شود و مدیران شرکت ها را تصمیمات استراتژیک افزایش افشای اطلاعات تهییج می کند. حاکمیت شرکتی قوی همچنین می تواند فرصت طلبی مدیران را کاهش دهد، شفافیت اطلاعاتی را افزایش و عدم تقارن اطلاعاتی را تحت تاثیر قرار دهد. حاکمیت شرکتی قوانین، مقررات، ساختارها، فرآیندها، فرهنگها و سیستم هایی است که موجب دستیابی به هدفهای پاسخگویی، شفافیت، عدالت و رعایت حقوق ذینفعان می شود. حاکمیت شرکتی به یکی از جنبه های اصلی و پویای دنیای تجارت تبدیل شده و توجه به آن به طور چشمگیری رو به افزایش است. حاکمیت شرکتی منجر به ایجاد فرصت مناسب برای مدیران می شود تا علاوه بر بهبود روند کسب سود در شرکت ها، سطح کیفیت حسابرسی داخلی را بهبود بخشد. هدف از اعمال حاکمیت شرکتی، اطمینان یافتن از وجود چارچوبی است که توازن مناسبی بین آزادی عمل مدیریت، پاسخگویی و منافع ذینفعان مختلف فراهم می آورد. حاکمیت شرکتی با نظارت بر مدیریت و

حفظ حقوق سرمایه گذاران و ذینفعان، نقش مهمی در بهبود کارایی و رشد اقتصادی و افزایش اعتماد سرمایه گذاران داشته و همچنین با ایجاد بازارهای قوی و شفاف، ثبات مالی و اقتصادی به ارمغان می آورد (یمین و همکاران^۱، ۲۰۱۹). حاکمیت شرکتی قوی، در نتیجه نظارت موثر و کارآمد بر مدیران ایجاد می شود و مدیران شرکت ها را به تصمیمات استراتژیک افزایش افشای اطلاعات تهییج می کند. ضرورت حاکمیت شرکتی ناشی از تضاد منافع مشارکت کنندگان یا ذینفعان در ساختار شرکتی است. تضاد منافع که از آن به عنوان مساله نمایندگی تعبیر می شود، خود ناشی از دو علت عمده است؛ اول اینکه هر یک از مشارکت کنندگان، اهداف و ترجیحات متفاوتی دارند و دیگر اینکه هر کدام اطلاعات کاملی در مورد اقدامات، دانش و ترجیحات دیگری ندارند. بدیهی است این تفکیک، با فرض نبود ساز و کارهای موثر اجرایی حاکمیت شرکتی، باعث ایجاد زمینه جهت اقدام مدیران در راستای منافع خود و نه منافع سهامداران خواهد شد (شهاب و همکاران^۲، ۲۰۱۸). سیستم حاکمیت شرکتی قادر است تا با ایجاد یک سیستم نظارتی موثر، جلوی رفتارهای فرصت طلبانه مدیران را در مخفی سازی اطلاعات گرفته یا کنترل کند. همچنین با استقرار یک نظام حاکمیت شرکتی قوی می توان با ایجاد انگیزه در مدیران و کارکنان شرکت، در راستای دستیابی به اهداف بلندمدت شرکت گام برداشت (ماما^۳، ۲۰۱۸). در حاکمیت شرکتی مطلوب و ایده آل سازوکارهای موجود با یکدیگر تعامل مناسب داشته و برای رسیدن به نتیجه مطلوب تلاش می کنند. دو حالت عمده در روابط بین اصول حاکمیت شرکتی قابل تصور است. حالت اول اینکه اصول مکمل یکدیگر بوده و در رسیدن به اهداف، یکدیگر را تقویت می کنند. به عبارتی، اصول با یکدیگر رابطه مثبت داشته و بر عملکرد یکدیگر اثر مطلوب دارند. در این حالت می توان انتظار داشت نقاط ضعف یکی از اصول، توسط دیگری مرتفع شود. حالت دیگر این که اصول موجود حالت جایگزینی داشته باشند. به این ترتیب که انتظار تداخل وظایف بین آنها وجود داشته باشد. در این حالت اصول نه تنها یکدیگر را تقویت نمی کنند، بلکه بر عملکرد یکدیگر اثر نامطلوب یا منفی نیز می توانند داشته باشند (ناصری، ۱۳۹۵). مدیریت دانش به مثابه نبض تپنده هر سازمانی است که در پی کشف و اجرایی سازی الگوهای عملکرد نو و بدیع است (موسوی شمس آباد و همکاران، ۱۴۰۰). مدیریت دانش در سازمان مزیتی رقابتی برای سازمان به شمار می رود (زعیم و همکاران^۴، ۲۰۱۹). وضعیت مطلوب مدیریت دانش در سازمان به ظهور و بروز خلاقیت و نوآوری در سازمان می انجامد (گلویت و سامسون^۵، ۲۰۲۰). دانش عاملی مهم در بروز خلاقیت در سازمان است و از این منظر مدیریت دانش سازمانی و ارزیابی وضعیت آن در سازمان مهم و

^۱ Yameen et al.

^۲ Shahab et al.

^۳ Mama

^۴ Zaim et al

^۵ Gloet & Samson

ضروری است (تمل و وانهاوربکه^۱، ۲۰۲۰). مدیریت دانش بیشتر بر فعالیت‌های شناسایی، کسب، خلق، ذخیره کردن، تسهیم و کاربرد دانش به کمک افراد و گروه‌ها در سازمان تاکید می‌کند (مسعده و همکاران^۲، ۲۰۱۹). مدیریت دانش تلاش برای کشف دارایی نهفته در ذهن افراد و تبدیل این گنج پنهان به دارایی سازمانی است؛ طوری که مجموعه وسیعی از افرادی که در تصمیم‌گیری‌های سازمان مشارکت دارند به این ثروت دسترسی داشته باشند و بتوانند از آن استفاده کنند (ماراویلهاس و مارتینز^۳، ۲۰۱۹).

فرضیه‌های پژوهش

برای شناسایی اثرات سیستم‌های اطلاعات مدیریت بر حاکمیت شرکتی با نقش میانجی مدیریت دانش در کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی (ع)، فرضیه‌های تحقیق در قالب سه فرضیه به شرح زیر تدوین شده است:

H^۱: سیستم‌های اطلاعات مدیریت بر حاکمیت شرکتی تاثیر مثبت و معناداری دارد.

H^۲: سیستم‌های اطلاعات مدیریت بر مدیریت دانش تاثیر مثبت و معناداری دارد.

H^۳: مدیریت دانش بر حاکمیت شرکتی تاثیر مثبت و معناداری دارد.

پیشینه پژوهش

انجام تحقیقاتی مانند تحقیق حاضر که به بررسی نتیجه و اثر سیستم‌های اطلاعات مدیریت در کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی (ع) بپردازد از اهمیت و ضرورت خاصی برخوردار است، چرا که چنین مطالعاتی می‌توانند نقاط قوت و ضعف برنامه‌های این سیستم‌ها را مشخص کنند و در صورت مفید و موثر بودن آثار حاکمیت شرکتی و مدیریت دانش باید این برنامه‌ها را به طور گسترده‌تر و جدی‌تر گسترش داده و اجرایی نمود. با توجه به مطالب ذکر شده، این مقاله با هدف بررسی اثرات سیستم‌های اطلاعات مدیریت بر حاکمیت شرکتی با نقش میانجی مدیریت دانش صورت گرفته است. در این بخش به بررسی پیشینه پژوهشی موضوع پرداخته می‌شود. بررسی پیشینه تحقیق نشانگر آن است که پژوهش‌های اندکی به صورت جداگانه و کلی اثرات سیستم‌های اطلاعات مدیریت بر سایر مولفه‌ها را بررسی نموده‌اند و در بین آنها پژوهشی که بررسی اثرات سیستم‌های اطلاعات مدیریت بر حاکمیت شرکتی و مدیریت دانش آنها را به طور همزمان مورد بررسی قرار دهد، یافت نشد. بنابراین در این پژوهش محقق به دنبال بررسی موضوع حاضر می‌باشد.

^۱ Temel & Vanhaverbeke

^۲ Masa'deh et al

^۳ Maravilhas & Martins

کریا و گارسیا و همکاران^۱ (۲۰۲۰) در پژوهشی به بررسی حاکمیت شرکتی و پیامدهای آن در کیفیت گزارش پایداری در گروه‌های تجاری آمریکای لاتین پرداختند. این مطالعه با استفاده از مدل رگرسیون لجستیک، در ایجاد چگونگی تاثیر متغیرهای سازمانی متمایز گروه‌های تجاری بر کیفیت افشای شیوه‌های مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها در این گروه‌ها در اقتصادهای نوظهور پیشگام است. نتایج نشان می‌دهد که کنترل در گروه‌ها بر کیفیت گزارش پایداری تاثیر منفی می‌گذارد. متغیرهایی مانند مالکیت خارجی، سن گروه تجاری و اندازه هیئت مدیره به گروه‌های تجاری کمک می‌کند تا کیفیت پایداری و افشای داوطلبانه خود را بهبود بخشند، این نتایج پایه‌ای برای انجام مطالعات بیشتر در مورد افشای داوطلبانه در گروه‌های تجاری است، زیرا آنها اثبات می‌کنند که حاکمیت شرکتی برای پایداری گروه و افشای داوطلبانه آنها دارای پیامدهایی است.

الکرارم و همکاران^۲ (۲۰۲۰) به بررسی رابطه بین فرصت‌های سرمایه‌گذاری و عملکرد شرکت با توجه به نقش حاکمیت شرکتی پرداختند. جامعه آماری آنان شرکت‌های حاضر در بورس اوراق بهادار امارت متحده عربی در بازه زمانی ۲۰۰۸ الی ۲۰۱۲ می‌باشد. یافته‌های آنان نشان می‌دهد که بین فرصت‌های سرمایه‌گذاری شرکت و عملکرد رابطه منفی و معناداری برقرار است و حاکمیت شرکتی این رابطه را تضعیف می‌کند.

قاسمی و قیاسی (۱۴۰۰) در پژوهش خود با عنوان تحلیل اکتشافی عوامل مؤثر بر اجرای سیستم اطلاعات مدیریت و تأثیر آن بر زنجیره ارزش مدیریت دانش در کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی به این نتیجه رسیدند که سه عامل انسانی، سازمانی و فنی به عنوان عوامل مؤثر بر اجرای سیستم اطلاعات مدیریت شناسایی شده است. همچنین یافته‌های پژوهش در سطح خطای ۵/۵ نشان دهنده آن است که اجرای سیستم اطلاعات مدیریت بر زنجیره ارزش مدیریت دانش تأثیر معناداری دارد.

دادبه و پهلوانی (۱۴۰۰) در پژوهشی به "تاثیر حاکمیت شرکتی و ارتباطات سیاسی بر عدم تقارن اطلاعاتی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران" پرداختند. یافته‌های پژوهش نشان داد که ارتباطات سیاسی اثر مثبت و معناداری بر عدم تقارن اطلاعاتی دارد. به عبارتی، در شرکت‌هایی که مدیران آن دارای روابط سیاسی هستند، عدم تقارن اطلاعاتی بیشتر است. این نتایج مبین اهمیت و اثربخشی مؤلفه‌های حاکمیت شرکتی و مدیران دارای روابط سیاسی بر عدم تقارن اطلاعاتی است.

تشکری و همکاران (۱۴۰۰) استدلال می‌کنند که حاکمیت شرکتی بر کیفیت حسابرسی داخلی و تصمیم‌گیری مدیران تاثیر معنادار و مثبتی دارد.

^۱ Correa-Garcia et al

^۲ Al-Gamrh et al.

دانشگاه فرهنگیان

مؤسسه آموزش عالی فردوس

ارحام نمازی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی با هدف بررسی تاثیر مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی بر پیچیدگی اطلاعات حسابداری در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران که مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی عبارتند از استقلال هیات مدیره، نقش مدیر عامل و مالکیت نهادی؛ برای بررسی فرضیات از روش رگرسیون لجستیک و از نرم‌افزار ایویوز استفاده شده است. نتایج حاصل از پژوهش نشان می‌دهد که استقلال هیات مدیره بر پیچیدگی اطلاعات حسابداری تاثیر معناداری دارد و نقش مدیر عامل بر پیچیدگی اطلاعات حسابداری تاثیر معناداری ندارد. همچنین مالکیت نهادی بر پیچیدگی اطلاعات حسابداری تاثیر معناداری دارد.

رهنمای رودپشتی و بیات (۱۳۹۱) در پژوهش خود به بررسی تعامل سازمانی حسابداری مدیریت و حاکمیت شرکتی: تبیین یک روش نوین برای تفسیر مشکل پرداختند. نتایج حاکی از آن است که تئوری نمایندگی پیشرفت-های زیادی در زمینه‌های تئوریک و تعیین قراردادهای استخدامی بهینه و ایجاد انگیزش ایجاد نموده است. این تئوری همچنین مبنای علمی جهت به کارگیری تکنیک‌های مهم حسابداری مدیریت از قبیل ارزیابی عملکرد مدیران، اعطای پاداش، بودجه بندی و تضاد منافع و مشارکت در ریسک را فراهم کرده است. در این مطالعه نشان داده می‌شود که تکنیک‌های مبتنی بر حسابداری مدیریت استراتژیک می‌تواند برای استقرار هرچه بهتر حاکمیت شرکتی تدوین شود.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از حیث هدف، کاربردی و از حیث روش گردآوری اطلاعات، از نوع تحقیقات توصیفی تحلیلی است. تحقیق توصیفی شامل مجموعه روش‌هایی است که هدف آنها توصیف کردن شرایط یا پدیده‌های مورد بررسی است. در این پژوهش از سه پرسشنامه به شرح ذیل استفاده شده است:

جدول ۲. شاخص‌ها، گویه‌ها و تعداد سوالات

متغیر مورد بررسی	شاخص مورد بررسی	شماره سؤالات	تعداد گویه‌های هر مؤلفه
سیستم‌های اطلاعات مدیریت	مرتبط بودن اطلاعات	۱ تا ۳	۳
	دقت در اطلاعات ارائه شده	۴ تا ۶	۳
	صحت اطلاعات ارائه شده	۷ تا ۹	۳
	ایمنی اطلاعات ارائه شده	۱۰ تا ۱۳	۴
	میزان و نوع اطلاعات	۱۴ تا ۱۸	۵
حاکمیت شرکتی	مالکیت مدیریتی	۱ تا ۴	۴
	مالکیت سهامداران	۵ تا ۸	۴
	مالکیت دولتی	۹ تا ۱۳	۵
	مالکیت هیئت مدیره	۱۴ تا ۱۷	۴
مدیریت دانش	خلق دانش	۱ تا ۷	۷
	کسب دانش	۸ تا ۱۴	۷
	ذخیره دانش	۱۵ تا ۱۹	۵
	اشتراک دانش	۲۰ تا ۲۵	۶
	به کارگیری دانش	۲۶ تا ۲۹	۴

برای بررسی پایایی پرسشنامه‌ها از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده که برای سنجش سیستم‌های اطلاعات مدیریت ۰/۷۱۷، حاکمیت شرکتی ۰/۷۶۵ و برای مدیریت دانش ۰/۷۹۸ به دست آمد. همچنین جهت تعیین روایی از روش همبستگی هر بعد با نمره کل مقیاس استفاده شد که برای سنجش استفاده از سیستم‌های اطلاعات مدیریت ۰/۶۳۰، حاکمیت شرکتی ۰/۶۸۰ و مدیریت دانش ۰/۶۲۷ به دست آمد. به طور کلی این ابزار از پایایی و روایی مطلوب برخوردارند. خلاصه متغیر جمعیت شناختی پژوهش، به این گونه است: بیشترین آمار رده سنی مربوط به ۳۱-۴۰ سال با ۴۳ درصد، تحصیلات کارشناسی با ۶۲ درصد و سابقه کار با ۵-۱۰ سال با ۵۱ درصد، بیشترین آمار را به خود اختصاص دادند. پیش از انجام تحلیل عاملی تاییدی به منظور بررسی حجم نمونه از دو شاخص کایسر-مایر-اولکین؛ و کرویت بارتلت استفاده شد. مقدار KMO برابر با ۰/۸۶۷ و سطح معناداری آزمون کرویت بارتلت کمتر از ۰/۰۰۰۱ بود. بدین ترتیب کفایت نمونه‌برداری و اجرای تحلیل عاملی، قابل توجیه بود. همچنین در آزمون کولموگروف اسمیرنوف مقدار معناداری تمام متغیرها

کوچکتر از سطح خطای ۰/۰۵ به دست آمد، بنابراین توزیع داده‌ها نرمال نبود، لذا از نرم‌افزار اسمارت پی. ال. اس جهت مدل‌سازی استفاده شد. مدل تحقیق با استفاده از تکنیک حداقل مربعات جزئی مورد آزمون قرار گرفته شده است.

جدول ۲. کفایت نمونه

آماره		آزمون
اندازه‌گیری کفایت نمونه		(KMO)
۱۰۴۳۸/۱۲۱	تقریب کای دو	آزمون کرویت بارتلت
۱۴۱۷	درجه آزادی	
۰/۰۰۰	معناداری	

به طور کلی مدل‌سازی معادلات ساختاری از دو بخش مدل اندازه‌گیری^۱ و مدل ساختاری^۲ تشکیل شده است و متغیرهای مدل در دو دسته متغیرهای پنهان و آشکار تقسیم‌بندی می‌شوند (کلین^۳، ۲۰۱۰). مدل اندازه‌گیری (تحلیل عامل تاییدی) در معادلات ساختاری، روابط بین متغیرهای پنهان با متغیرهای آشکار را نشان می‌دهد و مدل ساختاری (تحلیل مسیر) در معادلات ساختاری، روابط بین متغیرهای پنهان با یکدیگر را بررسی می‌کند. پایایی برای سنجش پایداری درونی شامل سه معیار ضرایب بارهای عاملی، آلفای کرونباخ و پایایی مرکب^۴ است. جهت سنجش برازش مدل اندازه‌گیری از پایایی، روایی همگرا و روایی واگرا استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

در این بخش ابتدا به بررسی برازش مدل اندازه‌گیری پرداخته می‌شود و سپس با استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری فرضیات مورد سنجش قرار می‌گیرند. بررسی برازش مدل اندازه‌گیری از طریق بارهای عاملی، ضریب آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی و روایی همگرا صورت می‌گیرد. بارهای عاملی از طریق محاسبه مقدار همبستگی شاخص‌های یک سازه با سازه دیگر محاسبه می‌شوند که این مقدار باید برابر و یا بیشتر از مقدار ۰/۴ شود.

^۱ Measurement Model

^۲ Structural Model.

^۳ Kline

^۴ Composite Reliability

جدول ۳. بخش اندازه گیری و ساختاری مدل پژوهش

R Squares	میانگین واریانس استخراج شده	آلفای کرونباخ	پایایی ترکیبی	T	FL	ابعاد	متغیر	ردیف
----	۰/۵۹۶	۰/۷۱۷	۰/۷۶۲	۴/۲۴۵	۰/۵۱۲	مرتبط بودن اطلاعات	سیستم‌های اطلاعات مدیریت	۱
				۷/۵۲۲	۰/۶۶۶	دقت در اطلاعات ارائه شده		
				۴/۹۱۴	۰/۴۸۸	صحت اطلاعات ارائه شده		
				۹/۶۲۹	۰/۷۰۶	ایمنی اطلاعات ارائه شده		
				۹/۴۵۲	۰/۷۳۶	میزان و نوع اطلاعات		
۰/۴۷۷	۰/۵۴۴	۰/۷۶۵	۰/۷۴۸	۲/۹۱۷	۰/۴۲۲	مالکیت مدیریتی	حاکمیت شرکتی	۲
				۹/۷۹۹	۰/۷۱۴	مالکیت سهامداران		
				۴/۴۵۶	۰/۵۳۶	مالکیت دولتی		
				۱۳/۷۹۵	۰/۸۹۵	مالکیت هیئت مدیره		
۰/۳۴۲	۰/۵۲۱	۰/۷۹۸	۰/۷۵۷	۸/۳۴۳	۰/۶۴۲	خلق دانش	مدیریت دانش	۳
				۴/۵۹۳	۰/۵۸۸	کسب دانش		
				۴/۷۰۰	۰/۵۱۰	ذخیره دانش		
				۳/۵۵۱	۰/۴۲۵	اشتراک دانش		
				۹/۶۲۱	۰/۸۹۴	به کارگیری دانش		

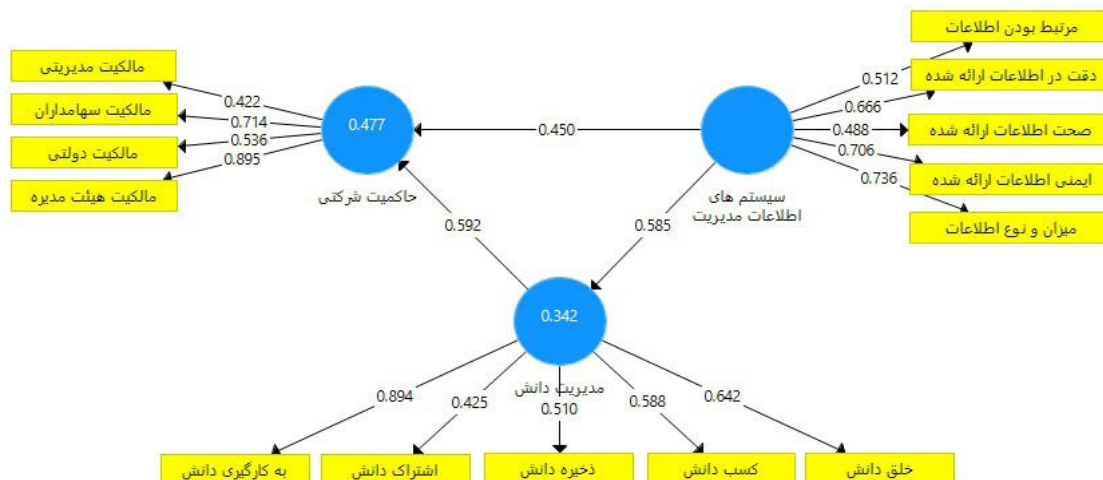
در سنجش برازش مدل اندازه‌گیری، از آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی برای سنجش پایایی و از روایی همگرا و روایی واگرا برای سنجش روایی استفاده می‌شود. آلفای کرونباخ، معیاری کلاسیک برای سنجش پایایی و سنجش‌های مناسب برای ارزیابی پایداری درونی (سازگاری درونی) محسوب می‌شود. مقدار آلفای کرونباخ بالاتر از ۰/۷ بیانگر

پایایی قابل قبول است. معیار پایایی ترکیبی در مدل سازی معادلات ساختاری معیاری بهتر از آلفای کرونباخ به شمار می رود چرا که در محاسبه پایایی ترکیبی، شاخص هایی با بار عاملی بیشتر اهمیت زیادی دارند. با عنایت به موارد فوق و با توجه به جدول (۳) مقدار آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی برای تک تک متغیرها در پژوهش حاضر بیشتر از ۰/۷ و میانگین واریانس استخراج شده بیشتر از ۰/۵ می باشد که گویای مطلوب بودن برازش مدل اندازه گیری است. برای اندازه گیری روایی افتراقی از آزمون فورنل و لارکر استفاده شد.

جدول ۴. ماتریس سنجش روایی واگرا به روش فورنل و لارکر

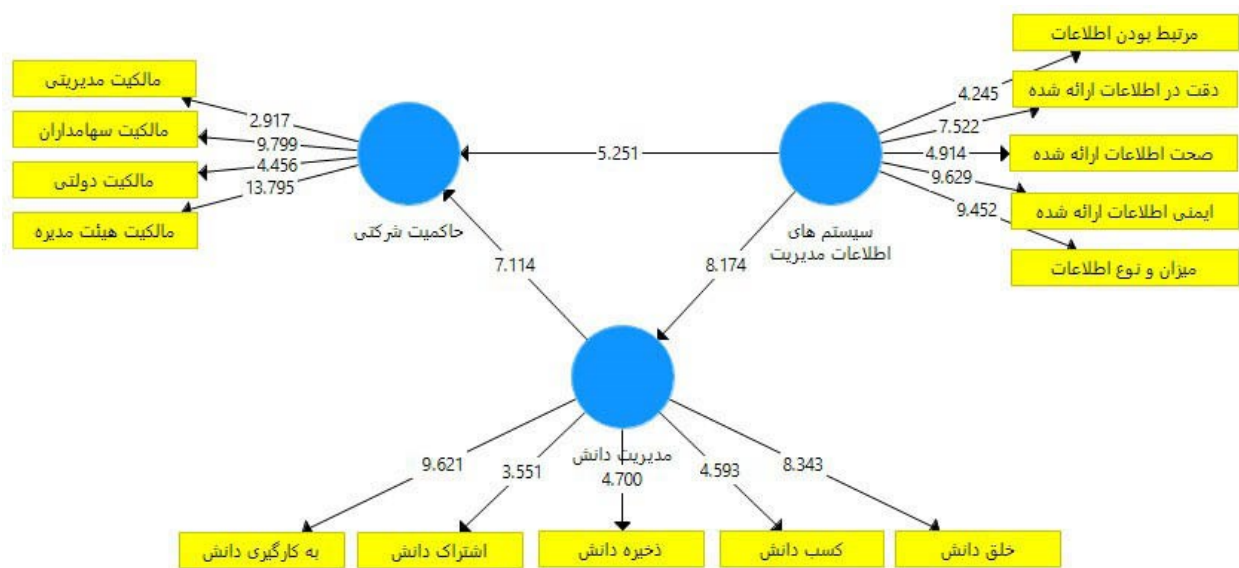
مدیریت دانش	سیستم های اطلاعات مدیریت	حاکمیت شرکتی	
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۶۸۰	حاکمیت شرکتی
۰/۰۰۰	۰/۶۳۰	۰/۵۹۶	سیستم های اطلاعات مدیریت
۰/۶۲۷	۰/۵۸۵	۰/۶۱۴	مدیریت دانش

مشخص است که مقدار جذر AVE متغیرهای مکنون در پژوهش حاضر که در خانه های قطر اصلی ماتریس قرار گرفته اند، از مقدار همبستگی میان آنها که در خانه های زیرین و راست قطر اصلی قرار دارند، بیشتر است. از این رو می توان اظهار داشت که در پژوهش حاضر سازه ها (متغیرهای مکنون) در مدل، تعامل بیشتری با شاخص های خود نسبت به سازه های دیگر دارند؛ به عبارت دیگر روایی واگرایی مدل در حد مناسب است.

شکل ۲. مدل به همراه ضرایب مسیر بارهای عاملی

بارهای عاملی از طریق محاسبه مقدار همبستگی شاخص‌های یک سازه با آن سازه محاسبه می‌شوند که اگر این مقدار برابر و یا بیشتر از ۰/۴ شود، نشان دهنده این است که واریانس بین سازه و شاخص‌های آن از واریانس خطای اندازه‌گیری آن سازه بیشتر بوده و پایایی در مورد آن مدل اندازه‌گیری قابل قبول است (شکل ۲). در شکل (۳) مدل برازش یافته در حالت ساختاری نشان داده شده است. هر یک از ضرایب در صورتی قابل قبول است که مقدار t-value آنها بیشتر از ۱/۹۶ باشد، همانطور که در شکل (۳) ملاحظه می‌شود، تمامی اعداد معناداری از ۱/۹۶ بزرگتر شده‌اند که این مطلب حاکی از تایید مدل ساختاری پژوهش است.

شکل ۳. مدل با ضرایب معناداری t

همانگونه که از شکل بالا مشخص است ضرایب مربوط به سیستم‌های اطلاعات مدیریت به حاکمیت شرکتی (۵/۲۵۱)، سیستم‌های اطلاعات مدیریت به مدیریت دانش (۸/۱۷۴) و مدیریت دانش به حاکمیت شرکتی (۷/۱۱۴) از ۱/۹۶ بیشتر است که معنادار بودن مسیر و مناسب بودن مدل ساختاری را نشان می‌دهد. همچنین ضرایب معناداری مربوط به هر مولفه نیز از ۱/۹۶ بیشتر شده است که برازش مدل را تایید می‌کند.

در بررسی برازش مدل ساختاری، از معیارهای R^2 ، معیار استون-گیزر و معیار افزونگی استفاده شده است. سه مقدار ۰/۱۹، ۰/۳۳ و ۰/۶۷ به عنوان مقدار ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی R^2 معرفی می‌شود (داوری و رضازاده، ۱۳۹۲، ۹۲). شکل (۲) بیانگر این است که مقادیر R^2 بزرگتر از ۰/۳۳ به دست آمده‌اند، بنابراین میزان R^2 در سطح متوسط قرار دارد. معیار Q^2 قدرت پیش‌بینی مدل را مشخص می‌سازد. مقدار آن ۰/۰۲، ۰/۱۵ و

۰/۳۵ تعیین شده که نشان از ضعیف، متوسط و قوی بودن قدرت پیش‌بینی مدل است (داوری و رضازاده، ۱۳۹۲، ۹۶). طبق جدول (۵) مقادیر Q^2 بیشتر از ۰/۱۵ به دست آمده‌اند که نشان می‌دهد ارتباط متوسط بین تمام متغیرها با متغیر وابسته وجود دارد. پس از بررسی برازش مدل اندازه‌گیری و مدل ساختاری برازش کلی مدل از طریق GOF بررسی شد، با توجه به ۰/۰۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ که به عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای GOF معرفی شده است، حاصل شدن مقدار ۰/۳۰۴ برای GOF نشان از برازش قوی‌تر از متوسط مدل پژوهش دارد.

جدول ۵. ارزیابی برازش مدل ساختاری

متغیر	R^2	Q^2	شاخص اعتبار اشتراک
سیستم‌های اطلاعات مدیریت	---	---	۰/۵۹۶
حاکمیت شرکتی	۰/۴۷۷	۰/۱۷۸	۰/۵۴۴
مدیریت دانش	۰/۳۴۲	۰/۱۵۱	۰/۵۲۱
GOF	۰/۳۰۴		

پس از بررسی برازش مدل‌های اندازه‌گیری، مدل ساختاری و مدل کلی، می‌توان به بررسی و آزمون فرضیه‌های تحقیق پرداخت. نتایج آزمون فرضیه‌ها در جدول (۶) آمده است. برای معناداری تاثیر میانجی متغیر مدیریت دانش از آزمون سوبل استفاده شده است و از طریق فرمول زیر محاسبه می‌شود.

$$Z\text{-value} = \frac{a*b}{\sqrt{(b^2*s_a^2) + (a^2*s_b^2) + (s_a^2*s_b^2)}}$$

که در آن a مقدار ضریب مسیر میان متغیر مستقل و میانجی؛ b مقدار ضریب مسیر میان متغیر میانجی و وابسته؛ S_a خطای استاندارد مربوط به مسیر میان متغیر مستقل و میانجی؛ و S_b خطای استاندارد مربوط به مسیر میان متغیر میانجی و وابسته است.

دانشگاه فرهنگیان

مرکز پژوهش‌ها

انستیتو عالی فردوس

جدول ۶. خلاصه فرضیه‌های پژوهش

نتیجه آزمون	ضریب رگرسیون	عدد معنی- داری	مسیر
تایید	۵/۲۵۱	۰/۴۵۰	سیستم‌های اطلاعات مدیریت- حاکمیت شرکتی
تایید	۸/۱۷۴	۰/۵۸۵	سیستم‌های اطلاعات مدیریت- مدیریت دانش
تایید	۷/۱۱۴	۰/۵۹۲	مدیریت دانش- حاکمیت شرکتی

در آزمون فرضیه‌های مورد نظر با استفاده از مدل معادلات ساختاری، ضرایب به دست آمده زمانی معنی‌دار می‌باشند که مقدار آزمون معنی‌داری آنها از عدد ۱/۹۶ بزرگتر و از عدد ۱/۹۶- کوچکتر باشد (دهقانی سلطانی و مصباحی، ۱۳۹۷؛ صیامی و همکاران، ۱۳۹۹؛ دامغانیان و همکاران، ۱۳۹۹). ضریب معنی‌داری میان سیستم‌های اطلاعات مدیریت بر حاکمیت شرکتی برابر با ۵/۲۵۱ می‌باشد. بنابراین سیستم‌های اطلاعات مدیریت تاثیر معنی-داری و مثبتی بر حاکمیت شرکتی دارد. ضریب معنی‌داری میان سیستم‌های اطلاعات مدیریت بر مدیریت دانش و مدیریت دانش بر حاکمیت شرکتی برابر ۸/۱۷۴ و ۷/۱۱۴ می‌باشد. بنابراین، سیستم‌های اطلاعات مدیریت تاثیر معنی‌داری روی مدیریت دانش و حاکمیت شرکتی دارد.

برای تعیین شدت اثر غیرمستقیم از طریق متغیر میانجی از آماره VAF استفاده می‌شود که مقدار بین صفر و یک را اختیار می‌کند و هرچه این مقدار به یک نزدیک‌تر باشد، نشان از قوی بودن تاثیر متغیر میانجی دارد. در واقع این مقدار نسبت اثر غیرمستقیم بر اثر کل را می‌سنجد و از فرمول زیر محاسبه می‌گردد:

$$VAF = \frac{a*b}{(a*b)+c}$$

که در آن a مقدار ضریب مسیر میان متغیر مستقل و میانجی؛ b مقدار ضریب مسیر میان متغیر میانجی و وابسته؛ و c مقدار ضریب مسیر میان متغیر مستقل و وابسته می‌باشد.

با توجه به مقدار z -value حاصل از آزمون سوبل که برابر با ۹/۳۲۷ شد و به دلیل بیشتر بودن از ۱/۹۶ می‌توان اظهار داشت که در سطح اطمینان ۹۵ درصد، تاثیر متغیر میانجی مدیریت دانش در رابطه بین سیستم‌های اطلاعات مدیریت و حاکمیت شرکتی کارکنان کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی (ع) معنادار است. همچنین با توجه به آزمون VAF که مقدار آن ۰/۴۵ می‌باشد و این بدان معنی است که تقریباً نیمی از اثر کل سیستم‌های اطلاعات مدیریت بر حاکمیت شرکتی توسط متغیر میانجی مدیریت دانش تبیین می‌شود.

نتیجه گیری و بحث

این پژوهش با هدف اصلی بررسی اثرات سیستم‌های اطلاعات مدیریت بر حاکمیت شرکتی با نقش میانجی مدیریت دانش انجام شد. بر این اساس داده‌های مورد نیاز از کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی (ع) گردآوری شد و برای آزمون فرضیه‌های تحقیق با استفاده از روش مدلسازی معادلات ساختاری مورد استفاده قرار گرفت. سیستم‌های اطلاعات مدیریت شبکه‌ای از کانالهای ارتباطی و مراکز پردازش اطلاعاتی است که اطلاعات را از منابع اصلی خود جمع‌آوری نموده و پس از ذخیره‌سازی، بهنگام رسانی و پردازش و مرتب‌سازی در اختیار مدیران مختلف قرار می‌دهد که سازمان را اداره می‌کنند. در واقع سیستم اطلاعاتی مدیریت، سیستمی است که داده‌ها و اطلاعات مورد نیاز مدیران را تهیه و تعیین می‌کند چه اطلاعاتی، در چه زمانی و در چه مکان و شرایطی باید به مدیر داده شود تا او با صرف کمترین هزینه و امکانات و با در اختیار داشتن فرصت بیشتر مبادرت به اتخاذ بهترین تصمیم نماید. یافته‌های این تحقیق نشان داد که بهبود سطح مولفه‌های مربوط به سیستم‌های اطلاعات مدیریت (مرتبط بودن اطلاعات، دقت در اطلاعات ارائه شده، ایمنی اطلاعات ارائه شده، میزان و نوع اطلاعات) به شکل قابل توجهی باعث بهبود حاکمیت شرکتی و بالطبع افزایش مدیریت دانش می‌شود. بیشترین تاثیر در بین مولفه‌های مربوط به سیستم‌های اطلاعات مدیریت به ترتیب عبارتند از: میزان و نوع اطلاعات، ایمنی اطلاعات ارائه شده، دقت در اطلاعات ارائه شده، مرتبط بودن اطلاعات و صحت اطلاعات ارائه شده دارا هستند که طبق نتایج تحقیق، از بین مولفه‌های مرتبط به سیستم‌های اطلاعات مدیریت، میزان و نوع اطلاعات با (۰/۷۳۶) بیشترین اثر را داشت. از بین مولفه‌های مدیریت دانش در تحقیق حاضر بیشترین تاثیر را به کارگیری دانش (۹/۶۲۱)، خلق دانش (۸/۳۴۳)، ذخیره دانش (۴/۷۰۰)، کسب دانش (۴/۵۹۳) و اشتراک دانش (۳/۵۵۱) داشتند. سیستم‌های اطلاعات مدیریت به مدیران کلیه سطوح کمک می‌کند تا تصمیمات صحیح‌تر و دقیق‌تری اتخاذ نمایند و همچنین موانع درونی و بیرونی اتخاذ تصمیم را کمرنگ می‌نمایند.

نتایج فرضیه اول تحقیق بیان می‌کند بین سیستم‌های اطلاعات مدیریت و حاکمیت شرکتی تاثیر مثبت و معناداری دارد. به این معنی که با عنایت به یافته‌های این پژوهش، به مدیران شرکت‌ها توصیه می‌شود که به منظور بهبود حاکمیت شرکتی توجه ویژه‌ای به نقش و اثراتی که سیستم‌های اطلاعات مدیریت می‌تواند داشته باشد تا بدین طریق ضمن زمینه‌افزایش و بهبود حاکمیت شرکتی را فراهم آورد. همچنین به منظور بسط ادبیات نظری و تجربی پژوهش حاضر به پژوهشگران توصیه می‌شود که اثراتی که سیستم‌های اطلاعات مدیریت می‌تواند در شرکت‌های دولتی و شرکتهای خصوصی مورد بررسی قرار دهند.

نتایج فرضیه دوم تحقیق بیان می‌کند بین سیستم‌های اطلاعات مدیریت و مدیریت دانش تاثیر مثبت و معناداری دارد. به این معنی که با اجرای سیستم‌های اطلاعات مدیریت، مدیریت دانش در شرکت بهبود پیدا می‌کند. این یافته با نتایج قاسمی و قیاسی (۱۴۰۰) در یک راستا قرار دارد. بدیهی است بررسی و مطالعه روشهای بکارگیری صحیح سیستم‌های اطلاعات مدیریت در سازمان کارایی و اثربخشی عملکردهای سازمانی را افزایش می‌دهد و هماهنگی بهتری میان اهداف کوتاه مدت، میان مدت و دراز مدت سازمان ایجاد می‌نماید. با توجه به ضرورت و اهمیت سیستم‌های اطلاعات مدیریت، شناخت این سیستم‌ها و بررسی آنها برای اطلاع از میزان اثراتی که می‌تواند داشته باشد؛ کمک موثری به بهبود مدیریت دانش می‌کند. همچنین هر چقدر مدیران و کارکنان سازمان دارای ابعاد مدیریت دانش قوی و خلق دانش نو در سازمان باشند و بتوانند ایده‌های جدید و نو برای یک سازمان ایجاد کنند، باعث به وجود آمدن منابع جدید و قابل رقابت این سازمان با سازمان‌های دیگر می‌شوند و به گسترش نوآوری در خدمات سازمان و حل چالش‌های آن کمک شایان توجه‌ای خواهند نمود.

نتایج فرضیه سوم تحقیق بیان می‌کند بین مدیریت دانش و حاکمیت شرکتی تاثیر مثبت و معناداری دارد. به این معنی که مدیریت دانش می‌تواند از نظر اطلاعاتی سودمند باشد، زیرا بر اساس ماهیت اطلاعات و دانش اقتصادی ایجاد می‌شود. اغلب شرکت‌های بزرگ باید انتقال موثر دانش را در بخش‌های مختلف حفظ کنند تا بتوانند در فضای رقابتی در بازار، حرفی برای گفتن داشته باشند (طاهیر و همکاران، ۲۰۱۹). از سویی دیگر مهمترین دارایی یک سازمان دانش و تجربه است، در حقیقت امروزه اغلب ارزش افزوده کسب شده توسط بنگاه‌های اقتصادی نه به واسطه تجهیزات و امکانات، بلکه بوسیله دانش انباشته شده در آن سازمان کسب می‌شود.

محدودیت‌های تحقیق

محدودیت‌های این تحقیق را می‌توان به طور خلاصه به شرح زیر ذکر کرد:

- ۱- معضل جمع‌آوری اطلاعات تحقیق یکی از محدودیت‌های این تحقیق بوده است. این مشکل در پیش روی تمام محققین برای انجام تحقیقات می‌باشد و این تحقیق هم از این تحقیقات مستثنی نبوده است.
- ۲- محدودیت ذاتی پرسشنامه کتبی برای جمع‌آوری اطلاعات
- ۳- محدودیت زمان انجام تحقیق که باعث عدم جمع‌آوری اطلاعات بیشتری راجع به موضوع تحقیق گردید.
- ۴- عدم امکان بررسی کامل میزان دقت آزمودنی‌ها در پاسخ دادن به پرسشنامه‌ها

۵- نتایج تحقیق تنها به شرکتهایی قابل تعمیم است که از نظر محتوا و محیط فعالیت مشابه شرکتهای مورد بررسی هستند و به شرکتهایی که نمونه آماری این تحقیق با آنان از دیدگاه آماری همگن نباشد، قابل تعمیم نمی باشد.

منابع

- ارحام نمازی، فیروزه سادات؛ خوش کار، فرزین؛ خدارحمی، عباس. (۱۳۹۹). **تأثیر مکانیزم های حاکمیت شرکتی بر پیچیدگی اطلاعات حسابداری**، چشم انداز حسابداری و مدیریت، دوره ۳، شماره ۳۶، صص ۱۵۴-۱۳۸.
- آستانی، ابراهیم (۱۳۹۸). **بررسی تأثیر ویژگیهای حاکمیت شرکتی و تأخیر در گزارشگری مالی بر عملکرد شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران**، پایان نامه کارشناسی ارشد، مؤسسه آموزش عالی نوین اردبیل.
- آق قلعه، حسین و سلیمان پور عمران، محبوبه. (۱۳۹۹). **بررسی رابطه بین مدیریت دانش و کارآفرینی با بهره‌وری و نوآوری سازمانی**، فصلنامه ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی، ۱۰ (۳)، ۲۳۲-۲۰۵.
- ترکمن، امیر (۱۳۹۴). **بررسی تأثیر سیستم اطلاعات مدیریت بر بهبود تصمیم گیری مدیران (مطالعه موردی: بانک ملی شهر تهران)**، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، دانشکده مدیریت گروه مدیریت دولتی.
- تشکری، مرتضی؛ نوراله زاده، نورو؛ اسدی، امیرحسین. (۱۴۰۰). **بررسی تأثیر حاکمیت شرکتی بر کیفیت حسابرسی داخلی و تصمیم گیری مدیران**، چشم انداز حسابداری و مدیریت، دوره ۴، شماره ۴۴، صص ۷۶-۶۴.
- خیرآبادی، مریم (۱۳۹۴). **ارزیابی تأثیر استفاده مدیران بخش دولتی از سیستم های اطلاعات مدیریت در فرایند تصمیم گیری بر پایه شبکه های عصبی مصنوعی (مورد مطالعه: سازمان های دولتی مرکز استان خراسان جنوبی)**، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه پیام نور استان تهران، مرکز پیام نور تهران.

- دادبه، فاطمه؛ پهلوانی، علیرضا. (۱۴۰۰). تاثیر حاکمیت شرکتی و ارتباطات سیاسی بر عدم تقارن اطلاعاتی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، چشم‌انداز حسابداری و مدیریت، دوره ۴، شماره ۴۲، صص ۸۳-۶۱.
- داوری، علی؛ رضازاده، آرش. (۱۳۹۲). مدل‌سازی معادلات ساختاری با نرم‌افزار PLS، سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی، تهران.
- دیدار، حمزه؛ حیدری، مهدی؛ پوراسد، سعید (۱۳۹۷). تاثیر کوتاه‌بینی مدیریتی بر کارایی شرکتها با نقش تعدیل‌کننده کیفیت حاکمیت شرکتی در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مجله دانش حسابداری، دوره ۹، شماره ۱، صص ۱۶۹-۱۴۷.
- رهنمای رودپشتی، فریدون؛ بیات، علی. (۱۳۹۱). تعامل سازمانی حسابداری مدیریت و حاکمیت شرکتی: تبیین یک روش نوین برای تفسیر مشکل نمایندگی، دوره ۱، شماره ۱، صص ۱۸-۱.
- عبداللهی، احمد و رضایی پینه نویی، یاسر. (۱۳۸۹). نقش اطلاعات حسابداری در عملکرد اقتصادی، مکانیزمهای کنترل و حاکمیت شرکتی، همایش ملی نقش شفافیت اطلاعات حسابداری در حل بحرانهای مالی کنونی، خمین.
- قاسمی، قاسم؛ قیاسی، میترا. (۱۴۰۰). تحلیل اکتشافی عوامل مؤثر بر اجرای سیستم اطلاعات مدیریت و تأثیر آن بر زنجیره ارزش مدیریت دانش در کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، علوم و فنون مدیریت اطلاعات، شماره ۲۲، صص ۱۵۲-۱۲۳.
- مرشدی تنکابنی، محمدحسن. (۱۳۹۹). رابطه مدیریت دانش با توسعه حرفه‌ای و عملکرد شغلی کارکنان دانشگاه ایلام در سال ۱۳۹۸، فصلنامه بازیابی دانش و نظام‌های معنایی، ۶ (۲۴)، ۴۲-۲۵.
- موسوی شمس آباد، سیدجلال؛ بهرام‌زاده، حسینعلی؛ سامانیان، مصیب. (۱۴۰۰). بررسی تأثیر به کارگیری مدیریت دانش بر مدیریت زنجیره تأمین با استفاده از کارت امتیازی متوازن (مطالعه موردی: زنجیره تأمین گندم در شرکت بازرگانی دولتی ایران)، فصلنامه مدیریت زنجیره تأمین، ۲۲ (۶۹)، ۱۹-۴.
- ناصری، امین (۱۳۹۵). طراحی چارچوب حاکمیت شرکتی خوب در بنگاه‌های اقتصادی بخش عمومی. رساله دکترای تخصصی مدیریت تکنولوژی، دانشکده مدیریت دانشگاه تهران.

دانشگاه آزاد اسلامی
فردوس

دانشگاه آزاد اسلامی
فردوس

پنجمین همایش ملی مدیریت دانش و کسب و کارهای الکترونیکی با رویکرد
اقتصاد دانش بنیان و هوشمندسازی
۱۹ و ۲۰ مهر ماه ۱۴۰۲. مؤسسه آموزش عالی فردوس

5th National Conference Of knowledge Management & E-business
with The Approach Of Knowledge-based Economy And Intelligentization Mashhad2023
11, 12 October 2023 Ferdows Institute Of Higher Education

وظیفه، زهرا؛ مهدی، محمد؛ و کیلی، نادیا (۱۳۹۷). الگوی امکان سنجی و استقرار اثربخش سیستم مدیریت امنیت اطلاعات بر مبنای روش فراترکیب. مطالعات مدیریت کسب و کار هوشمند، ۷ (۲۶)، ۹۹-۷۱.

Ait Yassine, F. (۲۰۱۷). *The Role of Management Information Systems in the Effectiveness of Managerial Decision Making in Greater Irbid Municipality*. Arabian J Bus Manag Review, ۷: p. ۳۱۵.

Al-Gamrh, B., Ku Ismail, K.N.I., Ahsan, T. and Alquhaif, A. (۲۰۲۰). **Investment opportunities, corporate governance quality, and firm performance in the UAE** . Journal of Accounting in Emerging Economies, ۱۰(۲): ۲۶۱-۲۷۶.

Correa-Garcia, J. A., Garcia-Benau, M. A., & Garcia-Meca, E. (۲۰۲۰). *Corporate governance and its implications for sustainability reporting quality in Latin American business groups*. Journal of Cleaner Production, ۲۶۰, ۱۲۱۱-۱۲۱۴.

Gloet, M. & Samson, D. (۲۰۲۰). *Knowledge management and systematic innovation capability*, In Disruptive Technology: Concepts, Methodologies, Tools, and Applications. pp. ۱۱۹۸-۱۲۱۸.

Hassan, Y., Hijazi, R., & Nasser, K. (۲۰۱۷). *Does Audit Committee Substitute or Complement Other Corporate Governance Mechanisms: Evidence from an Emerging Economy*. Journal of Managerial Auditing, ۳۲(۷), ۶۵۸-۶۸۱. (in Persian)

Ishida, H., Spilerman, S & Su, K. (۲۰۱۸). *Models of Career Advancement in Organizations*. European Sociological Review, ۱۸(۲), ۱۷۹-۱۹۸.

Kline, R. B. (۲۰۱۰). *Principles and practice of structural equation modeling*. New York: Guilford Press.

Mama., H.B. (۲۰۱۸). *Innovative efficiency and stock returns: Should we care about nonlinearity?* Finance Research Letters, ۲۴(۲), ۸۱-۸۹.

Maravilhas, S. & Martins, J. (۲۰۱۹). *Strategic knowledge management in a digital environment: Tacit and explicit knowledge in Fab Labs*, Journal of Business Research, ۹۴, ۳۵۳-۳۵۹.

Masa'deh, R. E., Almajali, D. A., Alrowwad, A. A., & Obeidat, B. (۲۰۱۹). *The Role Of Knowledge Management Infrastructure In Enhancing Job Satisfaction: A Developing*

دانشگاه شهید بهشتی
مرکز تحقیقات دانش

دانشگاه شهید بهشتی

پنجمین همایش ملی مدیریت دانش و کسب و کارهای الکترونیکی با رویکرد
اقتصاد دانش بنیان و هوشمندسازی
۱۹ و ۲۰ مهر ماه ۱۴۰۲. مؤسسه آموزش عالی فردوس

5th National Conference Of knowledge Management & E-business
with The Approach Of Knowledge-based Economy And Intelligentization Mashhad2023
11, 12 October 2023 Ferdows Institute Of Higher Education

Country Perspective, Interdisciplinary Journal of Information, Knowledge & Management, ۱۴.

Paoloni, M., Coluccia, D., Fontana, S. and Solimene, S. (۲۰۲۰). *Knowledge management, intellectual capital and entrepreneurship: a structured literature review*, Journal of Knowledge Management, ۲۴(۸), ۱۷۹۷-۱۸۱۸.

Samer, A. & Rawan, M. (۲۰۱۸). *Evaluating the Role of Management Information System Characteristics in Managerial Decision-Making: A Study of Mutah University*. International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences, ۸(۵), pp. ۱۸۷-۱۹۸.

Shahab, Y., & Ye, C. (۲۰۱۸). *Corporate social responsibility disclosure and corporate governance: empirical insights on neo-institutional framework from China*. International Journal of Disclosure and Governance, ۱۵(۲), ۸۷-۱۰۳.

Temel, S. & Vanhaverbeke, W. (۲۰۲۰). *Knowledge Risk Management During Implementation of Open Innovation*, In Knowledge Risk Management, pp. ۲۰۷- ۲۲۷.

Turban E. Leidner, McLean E. Wetherbe J.(۲۰۱۸). *Information technology for management*, New York: John Willy and Sons.

Yameen, M., Farhan, N. H., & Tabash, M. I. (۲۰۱۹). *The impact of corporate governance practices on firm's performance: An empirical evidence from Indian tourism sector*. Journal of International Studies, ۱۲(۱).

Zaim, H., Muhammed, S., & Tarim, M. (۲۰۱۹). *Relationship between knowledge management processes and performance: critical role of knowledge utilization in organizations*, Knowledge Management Research & Practice, ۱۷(۱), pp. ۲۴-۳۸.